

Murska Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravljalstvo v Gornji Radgoni, Spodnji
griz šte. 7. (I. nadstropje.)
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsake soboto zjutraj in stane s poštnino
vred za vse leto 30 K, za pol leta 15 K, za
četrt leta 8 K.

Inserati: Ena petstolpna pettivrsta (prostor 3 mm
visok in 54 mm širok) 1 krono.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Dne 26. junija pride prestolonaslednik
in regent **Aleksander** v Ljubljano.

Naslednje dni poseti Celje in Maribor.

Tudi mi obmejni in pomurski Slo-
venci ga iskreno pozdravljamo na slo-
venski zemlji. Dolga stoletja so prihajali
tuji vladarji in njihovi dvorni hlapci, da
pohvalijo naše valpete in si milostno
ogledajo revno slovensko čredo; prvič
prihaja zdaj na zemljo naših očetov vlad-
dar, ki je naše krvi, našega rodu, našega
jezika.

Zakaj kljub vsem dozdevnim nasprot-
jem in razlikam, ki jih je ustvarila na-
rava in zgodovina in katere ne morejo
izginiti kar čez noč; kljub vsemu, kar
nas danes boli in teži v Jugoslaviji,
ostane jasno nad vsaki dvom dejstvo, da
je od Mure do Jadrana, od Donave do
Vardarja en sam narod, narod jugoslo-
venski, ki ga je ujedinilo strašno krvo-
prelitje svetovne vojne.

Od severa, od juga in od vzhoda
se nas hoteli uničiti; naš kralj Matjaž se
je moral skriti pod goró, a umrl ni in
meč pravice ni zarjavel v kraljevi roki.
Vstal je, kakor so pravili naši starčki:
ko bodo na grajščakovem gradu cvele lipe.

Grajščak je bil tuji grof, tuji uradnik,
tuji meščan. Lipe so simbol slovenske
misli, ki smo se za zanj navduševali v
lepih dneh.

Zdaj rasto naše lipe tam, kjer je go-
spodaril tujec. In v juniju, mesecu cve-
točih lip, prihaja med nas kraljevič, ki
ga je željno čakala zgodovina sloven-
skega rodu.

Simbol je izpolnjen, domači vladar je
tu, le pojdimo zdaj vsi na resno delo, da
prispo za njim dobri, zlati časi narodne
bodočnosti!

Koroški plebiscit in naše meje.

Že svojčas smo na tem mestu naglašali,
da je ljudsko glasovanje na Koroškem nepo-
trebno in krivično. Najlepši primer, kakšni so
plebisciti, ki jih je iznašla preizkušana »modrost«
pariških diplomatov, je tješinsko ozemlje, čigar
usoda bi se imela odločiti z glasovanjem med
Čehi in Poljaki. Na tem ozemlju so se vršili
pogosti nemiri, pretepi in krvavi izgredi. Za-
sedle so ga antantne čete, toda sprta nasprotnika
sta se tepla naprej. Oba sta imela prav —
vsak iz svojega stališča, seveda. Plebiscit bi se
imel vršiti julija, kakor pa pravijo pariške vesti,
bo antanta brez ozira na določbo mirovne po-
godbe prisodila tješinsko ozemlje Poljski. In
čemu je potem zanesla med oba naroda toliko
sovraštva? Tam pa, kjer ljudstvo samo zahteva

plebiscit, da pokaže svojo samoodločbo, kakor
na Goriškem, v Primorju in v Istri, ga odbija,
ker tajna londonska pogodba velja v očeh
antante več nego njene lastne mirovne pogodbe,
sklenjene pred vsem civiliziranim svetom.

Kakor smo že poročali, je plebiscitna
komisija sestavljena, in naš zastopnik prof. dr.
Jovan Cvijič, svetovnoznani učenjak, je odpoto-
val v Celovec, kjer je sedež komisije. Čas
glasovanja še ni določen.

Slovenski in nemški Korošec si stojita nas-
proti in gledata drug drugemu v oči. Dolga
stoletja je Slovenec tlačil Nemcu. Danes pa
prihajajo iz Koroške veseli glasovi: v deset-
tisočih se zbira narod, zboruje pod milim nebom,
kakor da bi zaprisegal svojega kneza na Go-
sposvetskem polju, na razne načine izraža svoje
veselje, da se lahko ujedini z veliko, močno
jugoslovansko državo. V Žrelcu tik Celovca je
bila nedavno velikanska narodna manifestacija.
Ogromna množica slovenskih Korošcev je šla v
obhodu ob demarkacijski črti in vzklikala
navdušene »živijoklice«
Jugoslaviji. Tudi po dru-
gih krajih, na pr. v Grebinju so se vršili veliki
kmetijski tabori, ljudstvo je proglasilo plebiscit
kot nepotreben, ker so na Južnem Koroškem
sami Slovenci. Koroška šolska mladina je pri-
redila izlet v Ljubljano, ljubljanski dijaki pa na
Koroško. Tako polagoma izginja meja med
kronovinami, ki jih ni več, kakor habsburške
monarhije ni več; propadle so z njo vred, da
napravijo prostor mladim, pravičnejšim tvorbam.

To je pozitivna stran koroškega položaja,
obstoja pa tudi negativna. Nemci so pridneje
kot kedaj na delu; še bolj so se založili z
denarjem, še temeljiteje so njihove priprave
in niti slaba znamenja jim ne vyzamejo poguma.
Širijo vse mogoče laži, da uženejo naše ljudstvo
v kozji rog: kaj če se mu pozneje odpro oči,
poglavitno je, da ga imajo zopet v nemških
pesteh. Ta agitacija je razumljiva, saj so še
nedavno prisegali pogin vsem Slovincem, in
zdaj so na potu, da še koroški Slovenec poda
»srečno — za večno«.

Ne prikrivajmo si, da je koroški plebiscit
velikega pomena za naše meje. Nedavno so
prinesli listi vest, da hoče Italija v slučaju, ako
se cona A izreče za Avstrijo, od vrhovnega
sveta zahtevati, da ji prisodi še Bled, Bohinj in
Jesenice na Gorenjskem, najlepše bisere sloven-
ske dežele. Prav verjetno je, da bi Italija storila
to nesramnost; vsekakor bo podpirala nemške
interese, zlasti odkar prehaja vlada v stare
germanofilske vode. Gotovo je, da oficijelna
Italija polaga na koroški plebiscit posebno važ-
nost in da bi bil v slučaju našega poloma
sporazum v jadranskem vprašanju onemogočen,
ker bi Italija postala preveč ošabna in bi bilo
naše edino upanje samo še v — orožju.
Italijani, ki zajemajo svoje vire iz nem-
škega časopisja, so zelo enostransko poučeni
o Koroški; Nemcem pa je to, seve, prav. Ni
izključeno, da bi v tem slučaju, ki je pa po
našem mnenju nemogoč, prišle v razpravo tudi
še severne meje, ker je vsa dravska kotlina v
ozki zvezi z koroškim zaledjem. V prilog temu
govori razlika med prakso in teorijo v antantni
mirovni politiki. Saj je že parkrat sama pogazila
temeljna, načelna določila mirovne pogodbe,

tako na pr. določbo o izročitvi vojnih krivcev,
določbe o plebiscitu v Tješinu in dr. Zopet bi
se bili morali uprti na lastno moč.

Koroški plebiscit, kot nepotreben, brez-
načelen in krivičen, je tedaj naperjen proti
onemu delu Jugoslavije, ki pri četverosporazumu
ne uživa posebne ljubezni, proti Sloveniji. Slo-
venija je jez, ki leži k Jadranskemu in Sredo-
zemskemu morju težežim Nemcem na potu, in
ki tudi ovira gospodarsko prodiranje Italije v
alpske dežele. Na obeh straneh pa stoje istočasno
Angleži in Francozi, ki jim je razpad velike
monarhije omogočil nadvlado v Srednji Evropi
in ki so, kakor kažejo vsa znamenja, podedo-
vali staro habsburško politiko izigravanja med
narodi.

Koroški plebiscit je največjega pomena za
Slovenijo, s tem pa tudi za vso Jugoslavijo, na
katere najbolj ogroženih vratih straži slovenski
narod.

Kakor smo povedali v začetku, je položaj
na Koroškem ugoden za nas, vsak strah je
neupravičen, in ker smo prestali že mnogo
nevarnosti, ki so nam v resnici vadjale za
glavo, bo tudi koroško glasovanje, ki danes ni
več nevarnost, končalo ugodno za nas. Dobro
pa je, če se vsi zavemo ter zopet in zopet
razmišljamo, kaj je koroški plebiscit, kakšna so
pota domače in tuje politike, kod hodi zgo-
dovina našega naroda. In zdaj glavno: važnejše
je, da vsak Slovenec stori nekaj za plebiscit.
Karsibodi — mali ali velik prispevek, samo
prispeva naj! Prihodnje dni bodo širom naše
dežele predavanja o Koroški — udeležujte se,
mislite z ljubeznijo na naše Kosovo polje.

Važnost Dolnje Lendave za Prekmurje.

Mestece Dolnja Lendava se lahko v mar-
sičem primerja z Radgono, ki bi imela po sen-
žermenski mir, pogodbi pripasti Avstriji. V obeh
mestih so se osredotočili gospodarski interesi
prekmurskih Slovencev. Tzv. Goričanci so imeli
svoj trg v Radgoni, Ravenci in Dolenjci pa
D. Lendavi. V bližini obeh mest je nastal važen
prehod čez Muro: mostova v Radgoni in
Murskem Središču blizu D. Lendave vežata oba
brega spodnje murske doline, ki sta bila vse
do zadnjega časa iz političnih razlogov nena-
ravno ločena med seboj. K Radgoni in D. Lendavi
teko prekmurske ceste; tu se cepe žile dovod-
nice in odvodnice za celo Prekmurje. Preko
Radgone je imelo Prekmurje najbližjo železniško
zvezo z Mariborom in ostalim slov. ozemljem,
preko Lendave pa želez. zvezo s Čakovcem in
odtod proti Zagrebu in Ljubljani. Madžari so
seve uredili te zveze tako, da je Spodnje Prek-
murje izlivalo svoje bogatstvo proti Veliki Kaniži,
ker so na medžimurski meji odsunili ves promet
proti severu; da se pa ne bi večina Prekmurja
orijentirala preko Radgone na slovensko ozemlje,
so zgradili železnico od Körmenda do Murske
Sobote. Če bi jim šlo za koristi Prekmurcev,
bi zvezali Mursko Soboto z Dolnjo Lendavo in
z Radgono, tako pa jim je bil v prvi vrsti
lastni blagor pred očmi.

Po avstrijski mirovni pogodbi naj Prekmurje
izgubi Radgono, na spodnji strani pa bi naj

bila ogrožena od Madžarov tudi Dolnja Lendava? Nikdar, Dolnja Lendava je in mora ostati jugoslovanska.

Madžari bi se utegnili opirati na to, da je večina dolnjelendavskega prebivalstva neslovenske narodnosti. Tudi v tem oziru je Dolnja Lendava podobna Radgoni. Pomadžarenje je siloma vrglo tuji živelj pred vrata obeh slovenskih mest. Nemški ozir. madžarski grof sta naselila krog svojih gradov neslovenske podložnike. S tem je bil udarjen temelj tuji naselbini. Politični vplivi so utrli pot tujemu življu, ki je na najbolj izločeni strani preplaval vmesno slovensko ozemlje in se spojil z naselbino. Tako ima Radgona s treh strani slovensko okolico, le na eni strani prehaja v njo strnjena nemška masa. Enako je pri Dolnji Lendavi, kjer se je vrnil madžarski živelj, večinoma potom naseljevanja, ter vsled pomadžarenja gospodarsko šibkejših Slovencev, ki so se selili celo v šomodsko županijo (Taranj).

Univ. prof. dr. Slavič, ekspert naše mirovne delegacije v Parizu, navaja v svojem francoskem spisu „Le Prekmurje“ (Paris, 1919) o Slovenstvu v Dolnji Lendavi naslednje podatke: Čaplovič (pisec knjige: Croaten und Wenden in Ungarn. Pressburg 1829. Op. ured.) ugotavlja, da se je nahajala v Dolnji Lendavi slovenska župnija. Ta že delj časa ne obstoja več. Bil pa je od časa do časa kak slovenski duhovnik — pridigar. Mesto šteje po uradni statistiki iz l. leta 1910: 2220 katoličanov, 95 protestantov, 8 unijatov, 23 kalvincev in 383 judov. V lendavskih goricah, v Čentibi in v Dugavesi še živi 3000 Slovencev. Dolnja Lendava pripada etnično in gospodarsko Slovincem, katerim je kulturno in gospodarsko središče. Glasom etnografske karte izdane l. 1829 po Čaploviču, teče slovanska narodnostna meja južno Dolnje Lendave in dalje na izhod do Szigeta, proti severu pa po hribovju, ležečem vzhodno od Krke. Mi pa ne zahtevamo meje do Szigeta in ne do Krke, mi zahtevamo to, kar je še slovensko in kar tvori zemljepisno in etnografsko enoto slovenskega Prekmurja. (Qui fait partie de l'unité géographique et ethnographique du Prekmurje slovène, Slavič, Le Prekmurje str. 15.)

Dolnja Lendava spada tedaj zemljepisno, narodopisno in gospodarsko k slovenskemu Prekmurju in se ne more odtrgati od tega ozemlja. Če bi se to zgodilo bi nastala dvojna škoda:

1. Za jugoslovansko državo, kateri je Prekmurje priznано na podlagi narodnostnega načela, v prvi vrsti. Na severu nas je mirovna pogodba z Avstrijo oropala za Radgono, onemogočena je prepotrebna železniška zveza M. Sobota — Radgona — Maribor; ceste, ki so vodile na radgonski trg dolga stoletja, bodo zaprte. Tudi prosti tranzit, ki bi se ga bili morebiti poslužili, ne more mnogo odpomoči. Ako bi izgubili še D. Lendavo, nimamo niti enega mostu čez Muro, niti ene železniške zveze z Prekmurjem. Ostane zgolj srednjeveški promet z „brodovi“ in čolni, ki je onemogočen prvi dan, ko močnejše naraste Mura. Nov most je zaenkrat še — vprašanje bodočnosti, treba je urediti tudi ceste, ki vodijo k mostu itd. Ni izključeno, da bi se madžarskim agitatorjem posrečilo izzvati v Prekmurju nezadovoljstvo in bi se komaj osvobodjena pokrajina eo ipso kakor jabolko skotalila v madžarsko naročje, ker bi stali Jugoslovenci politično, strateško in gospodarsko napram nji v brezupnem položaju. Vsekakor pa bi izročili z D. Lendavo zopet več tisoč Slovencev tujemu molohu.

2. D. Lendavi kot mestu bi se godila tista škoda kakor Radgoni, ker bi ležala v kotu pokrajine, brez gospodarskega zaledja, brez bodočnosti.

Če bi tedaj Madžari povodom delovanja mednarodne komisije za uredbo meje zopet prišli z zahtevo glede D. Lendave, jim zabrusimo v obraz: Nikdar, nikdar! Sedanja demarkacijska črta je naša minimalna zahteva; hočemo, da se nam priznajo tudi Slovenci krog Monoštra. Nočemo tujega, a svoje zahtevamo! Da si prihranimo presenečenje kakor pri Radgoni, opozarjamo obmejni Slovenci in Prekmurci že sedaj našo osrednjo in deželno vlado, naj stori vse potrebne priprave za preimenovano komisijo ter naj ne pristane

na nobeno korekturo prekmurske meje v madžarsko korist. Zlasti jo svarimo, da pazi na Doljo Lendavo, ki je ključ Prekmurja!

Naše krajevne oblasti pa pozivljamo, da z vso odločnostjo zatirajo madžarsko propagando v teh krajih in vsakega madžarona, ki bi si drznil škodovati našim državnim interesom, brez ozira internirajo v Macedoniji.

Vprašanje našega trgovinskega stika s Siamom*).

Inženier Ferdo Lupša, ki je bil mnogo let v siamski državni službi kot ekspert in svetovalec poljedelskega in trgovskega ministrstva, in je poznavalec ne le siamskih, ampak tudi povprek vseh izhodno azijskih razmer, je vložil ministrstvu za zunanje zadeve, ministrstvu za trgovino in industrijo ter predsedništvu deželne vlade za Slovenijo spomenico glede trgovinskega stika s Siamom, datirano 16. maja 1920.

Spomenica je zanimiva za našo javnost. Važno je torej, da se tudi širji krogi seznanijo s to važno razpravo glede naših bodočih interesov v izhodni Aziji, za katere je inž. Lupša dal podlago. Glasi se:

»Na različnih predavanjih in razgovorih sem razpravljal o vprašanju trgovinskega stika s siamskim, kitajskim in japonskim narodom. Glede tega se je pričelo že intenzivno zanimanje v krogih naših podjetnikov. Zato, in v svrhu zaščite interesov naših državljanov, kateri so že za časa svetovne vojne in tudi mnogo let poprej živeli v izhodni Aziji, oziroma v Siamu, predlagam vladi Srbov, Hrvatov in Slovencev to spomenico.

O Siamu med našim priprostim ljudstvom dozda še ni bilo mnogo več znano, kakor to, da se nahaja ta država nekje v južno — izhodni Aziji. — A vendar živi tamkaj narod, ki se nahaja v krasnem, živahnem razvitku, ki ima dobro bodočnost pred sabo, ter je lastnik naravno bogate dežele, ki meri približno 512.000 kvadratnih kilometrov.

Tu in tam, posebno v višjih krogih se sliši še vedno zanikanje ne le siamskega naroda, ampak povprek vseh Azijatov kot neolikance, brez civilizacije in izobrazbe i. t. d. Take nazore so zasejali ne le Germani, ampak tudi Angleži in Francozi, ki se smatrajo poklicane kot edini kulturni narodi Evrope, pozabivši, da imajo Azijati na izvrstni kulturni podlagi več tisoč let staro zgodovino in preživele krasne perijode napredka in vede. Tako zanikanje ni na mestu in daje slabo spričevalo nevede ali ošabnega podcenjevanja, ter povzroča mnogokrat neljube posledice belemu plemenu. Vsi, ki sodijo o Azijatih tako in enako, obsojajo napačno. Vzrok naše nevede je bil to, ker Jugoslovani za časa aystro-ogrskega režima nismo dobili priložnosti se udeležiti intenzivno civilizatorskega in narodnogospodarskega tekmovanja. Kake posledice je imelo na pr. napačno nastopanje diplomatov prejšnje zaslepljene in germanofilske aystro-ogrske monarhije, to smo občutili dejansko vsi tedanji podaniki za časa vojske, ko smo postali žrtve aystro-ogrskega birokratizma in arogance. Avstrijski diplomati so namreč prezirali navadno vse tuje (azijske) odnose, narodne šege in navade. S tem so žalili živahno razvit narodni čut. Ni čuda torej, da so Azijati končno porabili ugodno priložnost za to, da so odyrgli breme tujega nasilnega jarma.

Siamska kraljevina, kot neodvisna država, se v narodnogospodarskem oziru nahaja ravno kar v blaženem stanju, in malo vlad na svetu gospodari v tako ugodnih razmerah kakor ta. Državnega, oziroma narodnega dolga nima, in državni dohodki so povprečno vsako leto za več milijonov tikalov večji, kakor izdatki. Nadalje se za vsak kvadratni kilometer preračuna povprek 15—16 oseb prebivalcev, dočim živi pri nas približno štirikrat več oseb na istem prostoru. Različne državne naklade znašajo za osebo povprečno 8—10 tikalov vsako leto; iz tega sledi, da narod z davki ni preobremenjen. Tekom 25 letne perijode, ki je končala 1916/17, so se državni dohodki zvišali za približno 357 odstotkov. To varčno državno gospodarstvo je postala najboljša zaščita nasproti zunanjim

sovrážnikom — Angliji in Franciji, — ki iščeta vedno ugodne priložnosti, da izvršita kako obvezno pogodbo, ali pa da se polastita tega ali onega dela siamskega ozemlja, in se dobrikata le tedaj, ko potrebujeta to ali ono. Dokaze za to daje zgodovina.

* Op. uredništva: Objavljamo doposlani nam članek, dasi ravno bi kdo utegnil reči: Kaj se pa tiče širje javnosti, zlasti kmetkega ljudstva, daljni azijski Siam?! Vresnici pri nas ni bila navada, da bi ljudstvu namenjeni listi pisali o tako nepopularnih vprašanjih. Toda to stališče je treba premagati. Jugoslovenci vodimo zdaj zunanjo politiko, in od tega, kako se bomo vedeli postaviti pred svetom, je v veliki meri odvisen razvoj naših gospodarskih in polit. odnosov. Zanimajmo se za tuj svet, tuje narode; to delajo vsi narodi, ki so mali po številu, a veliki po delu! (Čehoslovaki, Danci in dr.).

(Dalje prihodnjič.)

Tedenske novice.

Regentovo spremstvo. Regenta bodo spremljali na potovanju po Hrvaškem in Sloveniji predsednik vlade dr. Vesnič, minister za agrarno reformo dr. Krizman, minister za pošto in brzojav dr. Drinkovič, minister za promet dr. Korošec in minister za socijalno politiko dr. Kukovec. Od vojaških dostojanstvenikov bosta v spremstvu tudi generala Maister in Plivelč. Prestolonaslednik — regent se pripelje dne 29. t. m. z avtomobilom iz Ljubljane čez Vransko v Celje in odtod v Maribor. Povsod se vrše priprave, da bo sprejem prvega vladarja ujedinenih Jugoslovenov kar najveličanstvenjši.

Radgonsko vprašanje. Konferenca poslanikov je baje sklenila, da se odpošlje v Radgono medzavezniška komisija z nalogo, iz zvesti izpraznitev Radgone in izročitev mesta Avstriji. Graški listi, ki o tem poročajo, menijo, da se je to sklenilo vsled tega, ker so se zavezniške sile prepričale o strašni krivici, ki jo delajo Jugoslovenci obmejnim Nemcem (!). V Gradcu upajo, da se bo pred vsem od pičice natančno izvršila mirovna pogodba, zato bo seve skrbela antanta; na to pa se Nemci že pogovorijo z Jugoslovenci, kako in kaj (če bi namreč bili voljni, odstopiti Nemcem še nekaj ozemlja. Za nemške časnikarske šmoke začenja pravičnost tam, kjer se godi Slovanom krivica) Listi naglašajo že tolikokrat pregreto trditev, da je slovenskemu kmetu na meji vseeno, kam spada; vse drugo so povzročili slovenski hujskači in časopisje. Kakor da bi bil nemški kmet drugačen! Ali niso v Gradcu ustanovili poseben list, ki ima edin namen, hujskati nemške kmete proti Slovincem in ta svoj namen tudi z pristno nemško natančnostjo izvaja? Končno pa opozarja nek nemški list, govoreč o prihodu medzavezniške komisije v Radgono, da obmejni Nemci hočejo biti gospodarji v svoji hiši in ne pripuščajo, da bi se Jugoslovonom dovolil prosti tranzit čez avstrijsko Radgono v Prekmurje, hočejo pa seveda, da jim mi na široko odpremo naše meje. Stara nemška logika! — Mi pa menimo tako le: Neverjetno je, neverjetno kljub temu, da se na zavezniški strani nekaj simpatij za avstr. Nemce in da je antantna politika popolnoma brezglava, da bi poslan. konferenca akceptirala zahteve nemških obmejnih hajlovcev, končno imamo tudi mi neko besedo, vsekakor pa pravico do besede. Komisija bo morala poslušati tudi naše zahteve in naj v Gradcu ne mislijo, da nam bodo po medzavezniški komisiji kar diktirali, kaj imamo storiti. Vazalska država nismo in če polagajo Nemci na rešitev radgonskega vprašanja državno važnost, se bo tudi naša vlada postavila na isto stališče. Takrat se pa mora najti modus vivendi, ki ne bo izgledal tako, kakor hoče graško časopisje, kar je to za nas — ki smo druga, enakopravna stran v tem sporu — nesprejemljivo. Tako daleč zavezniški zastopniki tudi niso omamljeni, da bi jim želje in zahteve fanatičnega vsenemca Kamnikarja veljale za ukaz. Zavezniška komisija nam nudi priliko, da znova predložimo naše pravične zahteve!

Nova italijanska vlada je udarec za antantino politiko. Na krmilo je prišel znani Giolitti, 80 leten starec, ki je vedno deloval za zbližanje Italije in Nemčije na škodo angleško-franc. koristim. Tudi za nas Jugoslovence ne pomeni nič dobrega; za sporazum bo poslej še manj podlage in razpoloženja. Giolitti namerava izvesti londonski dogovor in še anektirati Reko.

Internacionala na meji. Prejeli smo: Pretečeno nedeljo je nameravala prirediti nek

Jugoslovische social-dem. Partei v Črešnjecih pri Gornji Radgoni javen shod. Lepaki, ki je z njimi vabila k udeležbi, so bili samonemški, dasiravno ni ne v Črešnjecih in ne v okolici Gornje Radgone nemških delavcev. Menda je rdeča internacionala prevzela častno službo nekdanjih štajercijancev in ultranemčurjev. Njena dejanja na meji že kažejo na to. Čestitamo enim in drugim na tako dragoceni pridobitvi!

Apačka kotlina je tisto ozemlje, ki ga je mirovna pogodba z Avstrijo prisodila Jugoslaviji in ki še dozdaj ni bilo zasedeno. Nemci vpijejo urbi et orbi, kako Jugoslovenci ne spoštujemo določil mirovne pogodbe in ne izpraznimo mesteca in par vasi, ki spadajo pod Avstrijo, sami pa drže apačko kotlino, katera je bila istočasno priznana naši državi. Medzavezniški komisiji bodo morali odgovarjati, s kako pravico delajo še zdaj v apački kotlini nesramno agitacijo proti Jugoslaviji in hujskajo naše državljanke proti državi in dinastiji, pod katero spada to ozemlje po mirovni pogodbi.

Na meščanski šoli v Ljutomeru se vrši sprejem učencev za I. razred v nedeljo, dne 4. 7. v pisarni mešč. šole. Potrebno je z dobrim uspehom dovršeno 5. šolsko leto in krstni list. Začetek ob 9. uri dop. Šolsko leto se prične 15. septembra. Takrat se ne vrši noben sprejem novih učencev (učenk). Ravnateljstvo.

Gornja Radgona. Požarna bramba sprejema naraščaj v nedeljo ob 4. uri pop. v gasilnem domu. Fantje od 14—18 leta, pristopite! Le korajžno vsi na plan, za milega domovja bran!

Shodi in druge prireditve so v območju gornjeradgonskega sodnega okraja radi izbruha kužnih bolezni prepovedani. Že razglašene prireditve se preložijo na nedoločen čas. Vsled prepovedi shodov in zborovanj v gornjeradgonskem okraju je tudi ustanovni občni zbor podružnice Jugoslov. Matice za Kapelo Radence preložen. Kdaj se bo vršil, bomo naznanili pravočasno.

Obrtniški izlet na Koroško ki je bil prvotno določen na 27. 28 in 29. junija, se mora preložiti zaradi regentovega obiska v Slovenijo. »Vseslovenski obrtniški tabor« toraj začasno odpade, ostane pa na našem programu do izvršitve. Priprave se vodijo naprej in se bo čas shoda pravočasno objavil. Občeslov. obrtno društvo v Celju.

Naš princ regent in prestolonaslednik pride v Maribor dne 29. t. m. t. j. na praznik Sv. Petra in Pavla. Kdor more, naj gre ta dan v Maribor. Skrbite, da bo tudi iz pomurskih krajev čim številnejša udeležba.

Drž. moško učiteljske v Maribor sprejema gojence v septembru t. l. Učenci pa, ki so dovršili z ugodnim uspehom štiri razrede srednje šole ali pa štirirazredno meščansko šolo, se lahko zgledajo s svojim izpričevalom (drugega polletja tekočega šolskega leta) že pred 15. julijem t. l. Sprejemi se vršijo na mariborskem drž. moškem učiteljsku.

Črne koze so se pojavile v župniji Sv. Jurja ob Ščavnici. Umrlo je že več oseb.

Draginja na Dunaju. Jajca so po 4.50 K, konjsko meso po 72.— K, svinjetina po 160.— do 170.— K, prekažena govedina kg. po 86.— K, črešnje kg. po 12.— K.

Dogodki v Subotici. V času zadnje železniške stavke so madžaroni v Subotici pripravili vstajo z orožjem. Od obdolžencev je bilo obsojenih 27 ljudi po prejem sodu, 16 pa usmrčenih. Rednemu sodišču je izročeni 125 oseb od teh 87 Madžarov.

Koliko so izgubili Madžari. Izpod madžarskega jarma je osvobojenih 3 milijone Slovakov, 3 milijone Jugoslovancev, 2 milijona Romunov. Od 24 milijonov je padlo prebivalstvo Madžarske na 8 milijonov, od 325.000 starih kilometrov na 100.000. Prav pravi pariški list »Matin«, da še bo prihodnji zgodovinar čudil, kako je bilo mogoče, da je 5 ali 6 milijonov Madžarov vladalo nad 20 milijoni ljudi druge narodnosti, drugega jezika. Sicer pa je isto razmerje vladalo tudi v prejšnji Avstriji.

O Esad-paši. Voditelja Albancev, znanega Esad-pašo je minule dni umoril v Parizu nek albanski dijak. Esad-paša, predsednik sedanje vlade, je bil za Albanijo to, kar nekoč za Italijo Garibaldi: hotel jo je ujediti, napraviti neodvisno in močno. Bil je dober vojak in v diplomatični umetnosti učenec največjega Novogrka, Venizelosa. Že pod turško vlado se je boril za neod-

visnost svojega naroda, v času balkanske vojne je hrabro branil Škader, pozneje pa je uvidel, da se mora albanski narod osloniti na Srbe in je zlasti med srbskim umikom čez Albanijo storil Srbom velike usluge. Na solunski fronti se je s svojimi prostovoljci boril na strani zaveznikov. Značilno je, da je padel kot žrtev političnega umora ravno sedaj, ko doživlja Italija v Albaniji težke poraze. Italijani so se hoteli polastiti cele Albanije, da bi tako dobili v oblast Jadransko morje. Pa Albanci se niso dali podjarmiti, organizirali so svoje vojaštvo in potisnili Italijane celo iz Valone. To je naravnost sramota za ošabno Italijo, dobro da Italijani nimajo več sramu. Gotovo so v zvezi z umorom voditelja neodvisnih Albancev, Esad-paše. Ko je došla v Beograd vest o Esadovi smrti, mu je govoril v Narod. predstavništvu ministr. predsednik dr. Vesnić lepo posmrtnico in poslanci so vstali s sedežev in zaklicali »Slava!« Esad-paši.

Prad mariborsko poroto je stala 15. junija soproga želez. uslužbenca Šelihova, ki je dvakrat podkupila viničarja Žinka, da je skušal umoriti njenega moža. Viničar pa ni imel sreče in je v veliko žalost živinske žene železnika Šelaha samo težko ranil. Podivjana žena je dobila 8 let težke ječe, viničar Žinko pa 7 let. — Neka delavka je bila obsojena v smrt na večalih, ker je svojega otroka 3 dni po porodu vrgla v Dravo. — Pred kazenskim senatom marib. okrož. sodišča se je vršila minule dni razprava proti 16 obtožencem iz župnij Sv. Bolten in Sv. Miklavž pri Ormožu, katere je prevrat prve dni novembra 1918 zmedel, da so napadli trgovino Golenko pri Sv. Miklavžu in jo oplenili. Tiste dni je v obmejnih župnijah pri Medžimurju vladal velik nered; vsi so mislili, da je »frajhaft« in da smejo delati, kar se jim zljubi. Sedaj so bili obsojeni in sicer glavni »harambaše« od 12—16 mesecev, ostali pa od 2—10 mesecev težke ječe in povračilo stroškov.

Kapela pri Radencih. Dekl. Mar. družba pri Kapeli obhaja na Alojzijevo nedeljo dne 27. junija slovesno svoj drugi družbeni praznik s tem le glavnim sporedom: o pol desetih skupno sv. obhajilo s primernim govorom. Popoldne ob 2. slovesen družbeni govor, pete litanije in sprejem novih družbenk.

Predavanje o Koroški bo v Gornji Radgoni dne 1. julija ob 8. uri zvečer v posojilnični dvorani. Pridite vsi!

Vpisovanje v pripravljalni razred in I. letnik dvorazredne trgovske šole v Mariboru bo 6., 7. in 8. julija od 9. do 12. ure. Vpisovanje v II. letnik 5. julija. Natančneje prihodnjič.

Prva gimnazija v pomurski Sloveniji! Vpisovanje v prvi razred drž. gimnazije v Murski Soboti se bode vršilo dne 40. junija, 1., 2. in 3. julija od 8. ure naprej. Spremejo se dečki in deklice, ki so dovršili 10. leto ter si pridobili potrebno predizobrazbo. Učenci in učenke, ki žele biti sprejeti, naj se zgledajo te dni pri ravnateljstvu v spremstvu svojih starišev ter naj prinesejo s seboj krstni (rojstni) list ter zadnjo šolsko izpričevalo. Prekmurci in prebivalci iz sosednjih Slov. goric, porabite to ugodno priliko in dajte svoje nadarjene otroke v gimnazijo, da si vzgojite prepotrebni izšolani naraščaj.

Gospodarstvo.

Velik zadružni kongres se je vršil minule dni v Zagrebu. Zastopanih je bilo 12 zadružnih zvez ter celo zastopniki ruskih in angleških zadrug.

Keramična šola na Murskem polju. Dne 16. t. m. se je vršil v Ljutomeru sestanek zastopnikov muroslovenskih korporacij, opekarn itd., ki je razpravljala o ustanovitvi keramične šole s sedežem na Murskem polju, kjer je najbolj razvita opekarska industrija. Sestanku je predsedoval Ljutom. okr. glavar dr. Vavpotič, navzoč je bil zastopnik deželne vlade dr. Kambič. Po poročilu upravitelja Mureckerja in izjavi vlad. zastopnika dr. Kambiča se je osnoval pripravljalni odbor, ki ima pripraviti prostore, poskrbeti za subvencije ter druge pogoje za čimprejšnjo uresničenje te ideje. V odboru so gg. Viktor Kukovec (Ljutomer), J. Murecker (Gornja Radgona), J. Zemljič (Radinci), I. Žitek (Ljutomer), E. Hönigmann (Lokavci).

Ali je to nacionalizacija? Za opekarno radgonske mestne občine v Boreh pri Ljutomeru se poteguje tvrda Lambert iz Krapine, za katero tiči židovski in nemški kapital. Podjetja v obmejnih krajih morajo priti v zanesljive narodne roke. Med prebivalstvom vlada ogorčenje proti novim zajedavcem, ki silijo iz Hrvaške na mejo. Kakor doznavamo, bo deželna vlada razveljavila ta nakup in pride opekarna v domačo last.

Železo in mizararji. O slovensko obrtno društvo v Celju razglasa, da ima v zalogi sledeče vrste železo: štirikotno železo 13, 15 mm., okroglo železo 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 19, 24 mm., ploščnato železo 20×4, 20×5, 20×6, 24×4, 24×5, 24×7, 28×5, 40×10, 45×9 mm., valjanec 1/15, 1/20, III/25 mm. Železo se bo začelo izdajati po 25. juniju ter se zainteresirani pozivljajo, da svoje potrebščine prijavijo tajništvu gornjega društva. Istotam je v zalogi tudi mizararji klej in fini špirit.

Posojilnica v Gornji Radgoni ima dne 4. julija t. l. ob 9 uri predp. v društveni dvorani svoj redni občni zbor. Računski sklep izkazuje približno 42 milijonov K, prometa v pretečenem letu ter 24.851 K 65 v. čistega dobička. Opozorjamo zadruguške in tudi drugo občinstvo, da pride na ta občni zbor.

Padanje cen v Gornji Radgoni. Prejeli smo: Da cene padajo, dokazuje pritožba državnih uslužbencev, ki so dobili v trgovini K. zelo slab krompir po 4 K. kilogram!

Od Gospodarske zadruge v Gornji Radgoni. Vse prodajalne gosp. Zadruga bodo od ponedeljka naprej radi inventiranja blaga zaprte približno en teden — Podružnice G. Z. v Gornji Radgoni in v Križevcih prodajata samo članom. Zloraba zadružnih knjižic je kaznjiva in člana ki bo svojo knjižico izposojal, se bo ovadilo sodišču.

Kapitalistična konkurenca. Nek gornjeradgonski trgovec, ki je stal pred vojno pred konkurzom, a se zdaj hvali, da je milijonar, agitira po Meleh in Šratovcih, naj odstopijo vsi člani Gosp. zadruge na isti dan iz zadruge, zato pa se hoče zavezati, da jim bo prodajal vse blago cenejše kot zadruga. Če je tak prijatelj ljudstva, zakaj jim zdaj ne prodaja ceneje. Menda se bodo ljudem odprle oči in bodo videli, kdo dela dobičke, da lahko v konkurenčne namene poljubno zniža ceno, če se stranke zavežejo, da ne bodo zahajale v konkurentovo trgovino? Člani, ki rez izstopijo, so s tem izločeni iz zadruge in bodo morali kupovati blago po vsaki ceni, pa jim bo žal za nepremišljen korak.

Podružnica slov. kmetijske družbe v Gornji Radgoni, ustanovljena od gornjerad. trgovca Korošca proti pravilom in iz strankarsko — političnih namenov, je razpuščena in bo občni zbor vseh članov sklepal; ali naj se dosedanja podružnica loči ali ne. Natančneje v prihodnji številki. Kmetovalci, pristopite vsi k stari podružnici. Prijave sprejema g. naduč. Korošec pri Negovi in tajništvo kmečke zveze v Gornji Radgoni.

Protialkoholni paberki.

Med virtemburškimi duhovniki se nahaja nad 200 organiziranih alkoholnih abstinentov.

V deželno vzgojevališče (poboljševalnico) v Ljubljani je bilo sprejetih od leta 1913 do 1918 178 gojencev. Od teh je imelo stariše alkoholike 132 dečkov t. j. 74%. Gojenci so bili stari od 12 do 17 let.

Otroci ne smejo nikdar uživati alkohola. Slednji jih napravi nervozne, moti zdravo krepko spanje in otežkuje učenje. Njih možgani in živci postanejo razdraženi, vsled česar se pojavi pri otrocih kaj rada svojeglavnost, jeza, lažljivost itd. kateri uživajo alkohol, če tudi v prav malih količinah, — zbole hitreje in hujše kot oni, ki se vzgajajo abstinentno. V Sloveniji štejemo danes vsled alkoholizma starišev 8000 telesno ali duševno degeneriranih otrok.

V deželno blaznico na Studencu je bilo od leta 1913 do 1918 sprejetih 91 alkoholikov. Med temi je bilo 80 moških in 11 žensk. Najmanj četrti del blaznikov je bil posredno ali neposredno zastrupljen z alkoholom.

Veliko zločinov se zgodi v pijanosti. Polovico kaznjencev je privedel alkohol v zapor in prisilno delavnico. Nek sodnik je v svoji praksi imel za obravnavati 1100 slučajev tepeža. Pri teh obravnavah je dognal, da se je kaznjivo dejanje zgodilo v 700 slučajih pod vplivom alkohola v gostilni ali njeni bližini.

V prisilni delavci v Ljubljani je bilo od leta 1913 do 1918 interniranih 225 prisiljencev. Med temi je bilo 80% slučajev, pri katerih je bil alkohol vir delamrznosti in kaznivih dejanj. Teh 226 prisiljencev je imelo v razsodbah 596 kazni in sicer 312 radi vlačugarstva. Računajoč tudi čas pred zadnjo polletno dobo je bilo 121 prisiljencev interniranih prvič, 53 drugič, 26 tretjič, 11 četrtič, 10 petič, 3 šestič in 2 devetich.

Trpite na reumatizmu in gletnih bolečinah? Vdrgnjenje s pravim Fellerjevim Elza Fluidom je tako rekoč dobrodejno! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 27 K.

Rabite milo — odvajajoča sredstvo? Fellerjeve prave Elza kroglice izvršujejo svojo dolžnost! 6 škatlic 12 K. — Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 5 K. — Zelo okrepujoča švedska tinktura 1 steklenica 12 K. — Omet in poština posebej, a naj ceneje. Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž štv. 264. Hrvatska. E

Čitajte
„Mursko Stražo.“

Zdravilišče Slatina Radenci

letos zopet odprto!

Glasovite Radenske zdravilne kopelji so p. n. posetnikom od 30. maja do 15. septembra na razpolago. V zdraviliščni restavraciji je poskrbljeno za najboljšo postrežbo po zmernih cenah. **Vsako nedeljo ciganska godba.** — Po možnosti bode vpeljan vozovni promet med zdraviliščem, Radgono in Mursko Soboto.

Za obilni poset se priporoča

ravnateljstvo.

Mariborska eskomptna banka.

VABILO

na subskripcijo delnic.

Redni občni zbor dne 31. majnika 1920 je sklenil zvišati delniško glavnico od 6 na 10 milijonov kron ter pooblastil upravni svet izdati 10.000 komadov novih delnic po K 400.— nominale pod sledečimi pogoji:

1. Starim delničarjem se zagotovi opsijska pravica na ta način, da pripadejo na pet starih delnic dve novi delnici po kurzu K 700.—.

Za izvrševanje opsijske pravice je treba deponirati delnice pri centrali v Mariboru, ali pri njenih podružnicah v Murski Soboti in Velikovcu.

2. Ostalih 4000 delnic se prepusti po kurzu K 850.— novim delničarjem.

3. Delnice participirajo na čistem dobičku banke od 1. julija 1920.

4. Kurzni dobiček po odbitku stroškov in pristojbin se dodeli rezervnemu zakladu.

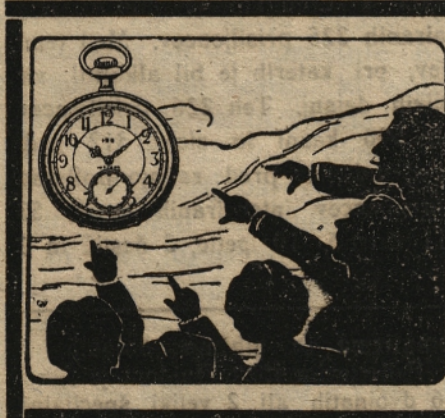
5. Kupnino je pri prijavi polno vplačati. Od tega zneska se povrnejo 5% obresti do 30. junija 1920.

6. Prijavi se lahko osebno pri banki v Mariboru in pri njenih podružnicah v Murski Soboti in Velikovcu ali pismeno s priloženo tiskovino v času od 1. do vštete 30. junija 1920.

7. Dodelitev delnic si pridrži upravni svet.

Upravni svet

Mariborske eskomptne banke.

Hočete dobro in ceno kupiti?

**Najzanesljivejša ura je
Suttnerjeva ura!**

Niklasta, jeklena, srebrna ali zlata, vsaka Vas bo zadovoljila! Tudi verižice, prstane in uhane, vsakovrstne darove in potrebščine, kakor nože, priprave za britje, skarje, denarnice, šibčnjake, diamante za rezanje stekla, vse dobro in ceno najdete v ceniku od H. SUTTNER, Ljubljana, št. 978.

POZIV.

Vsled sklepa občnega zbora z dne 24. julija 1919 se za druga „Spar- und Darlehenskassenverein Oberradkersburg, reg. Gen. m. u. H.“ v Gornji Radgoni razdružila in stopila v likvidacijo.

Likvidacija zadruge se je vpisala s sklepom okrožnega sodišča v Mariboru z dne 17. junija 1920 Firm 565/20 — Gen. I 71/28 v zadrudni register.

V smislu postave se pozivajo vsi upniki, da prijavijo svoje terjatve do 24. julija 1920 likvidacijskemu odboru v zadrudni pisarni ob uradnih urah, ki se vrše vsako soboto od 8. do 11. ure dopoldan.

Spar- und Darlehenskassenverein Oberradkersburg,
G. m. u. H., v likvidaciji.

VABILO

na redni občni zbor Posojilnice v Gornji Radgoni, reg. zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil v nedeljo, dne 4. julija 1920 ob 9. uri predpoldan v posojilnični dvorani po sledečem dnevnem redu:

1. Poročilo načelstva.	4. Razdelitev čistega dobička.
2. Poročilo nadzorstva.	5. Čitanje revizijskega poročila.
3. Predložitev računskega zaključka za 1. 1919 in odobrenje istega.	6. Volitev enega člana načelstva.
	7. Slučajni predlogi.

Ako bi ta občni zbor ob določeni uri ne bil sklepčen, vrši se v smislu določil § 36 zadrudnih pravil eno uro pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki sklepa veljavno pri vsakem številu navzočih zadrudnikov. Načelstvo.

Izvrstno izabelo

po nizki ceni od 56 l. naprej ter dobro domačo

tropinco in droženko priporoča

Fric Zemljich, Ljutomer.

Na prodaj

8 polovnjakov izvrstnega sadjevca (jabolčnice) pri E. RUSCHER, posestnik v Ljutomeru, št. 181.

Proda se

en voz (Halblandauer) še skoraj nov in dobro ohranjen. Kje, pove upravništvo „Murske Straže“

Staro lito in kovano železo
vsake vrste, kupuje po najvišji ceni vagone Vatro Kosi, Makole-Poljčane.

Tovarniška zaloga kopit za čevljarje na dobro in na debelo v prvovrstnih oblikah in vseh številkah pri
Frane Kaučič-u
trgovcu v Sevnici ob Savi.

Dobava takoj!

Nizke cene!